

Proklos a Dionysios

Bytí, život, myšlení a teorie participace

Origenes o duši a světě

Václav Němec – Lenka Karfíková

ZS 2018/19 čtvrtek 17,30-19,00

(FF, Nám. J. Palacha,

2. patro, místnost P218)

Seminář je věnován ústředním tématům Proklovy metafyziky, jako je inteligibilní trojina bytí – život – myšlení, která představuje nejvyšší monády, a specifická teorie kauzality a participace, jejíž pomocí Proklos vysvětluje vztahy mezi příčinami a jejich účinky. Zároveň budeme sledovat křesťanskou transformaci těchto motivů u Dionysia Areopagity, jenž trojinu bytí – život – myšlení řadí mezi božská jména a zároveň užívá Proklovy teorie kauzality a participace, aby vyložil vztah mezi transcendentním Bohem a stvořením. Příslušné textové pasáže budou v průběhu kursu referovány a diskutovány. Budeme přitom pracovat s řeckými originály i jejich anglickými, francouzskými či německými překlady. Znalost řeckého jazyka je tedy vítaná, není však nezbytnou podmínkou účasti na semináři.

Atest je možno získat za účast v diskusích a referování příslušných textových pasáží v rámci kursu nebo za vypracování seminární práce.

Plán kursu

I. Proklos

- 1) Každý řád má svůj princip v monádě – *El. th.* 21
- 2) Participující, participované a neparticipova(tel)né – *El. th.* 23-24
- 3) Dvě roviny participovaného – *El. th.* 63-64; 81; *Theol. Plat.* III,2 (Saffrey – Westerink III,10,16-11,5)
- 4) Každá neparticipova(tel)ná monáda je první příčinou participovaných členů a sama závisí na Jednu – *El. th.* 99-100
- 5) Participující – participované – neparticipova(tel)né a trojina bytí – život – myšlení: princip vzájemné implikace – *El. th.* 101-103
- 6) Jedno, henady a trojina bytí – život – myšlení – *El. th.* 113-116

II. Dionysios

- 1) Participující, participace a neparticipova(tel)né božství – *De div. nom.* 2,5 (2.-3. odstavec: CD I, 128,14-129,11)
- 2) Jsoucnost/bytí – *De div. nom.* 5,1-2 (CD I, 180,8-181,21); 5,4-6 (182,17-185,3)

- 3) Život – *De div. nom.* 6,1-3 (CD I, 190,3-193,4)
- 4) Moudrost/myšlení – *De div. nom.* 7,1 (CD I, 193,5-195,2); 7,2 (3.-6. odstavec: CD I, 196,1-197,16)
- 5) Dionysiova redukce monád/hypostazí – *De div. nom.* 11,6 (CD I, 221,13-223,14)

Literatura

Primární texty:

- Proklos, *Elementatio theologica*, vyd. E. R. Dodds, *Proclus: The Elements of Theology. A Revised Text with Translation, Introduction and Commentary by E. R. Dodds*, Oxford 1963².
- Proklos, *Theologia Platonis*, vyd. H. D. Saffrey – L. G. Westerink, *Proclus: Théologie Platonicienne, BL*, Paris 1974.
- Pseudo-Dionysios Areopagita, *De divinis nominibus*, vyd. B. R. Suchla, *Corpus Dionysiacum*, I, Berlin – New York 1990.
- Pseudo-Dionysius, *The Complete Works*, přel. L. Colm New York – Mahwah 1978.
- Pseudo-Denys L'Aréopagite, *Les noms divins*, přel. Y de Andia, *Sources Chrétiennes* 578-579, Paris 2016.

Sekundární literatura:

- Y. de Andia, *Henosis. L'Union à Dieu chez Denys l'Aréopagite*, Leiden 1996.
- W. Beierwaltes, *Dionysios Areopagites – ein christlicher Proklos?*, in: *Platon in der abendländischen Geistesgeschichte*, vyd. T. Kobusch – B. Mojsisch, Darmstadt 1997, str. 71-100.
- W. Beierwaltes, *Proklos. Grundzüge seiner Metaphysik*, Frankfurt 1979².
- J. Dillon, „Dionysius the Areopagite“, in: *Interpreting Proclus. From Antiquity to the Renaissance*, vyd. S. Gersh, Cambridge 2014, str. 111-124.
- S. Gersh, *From Iamblichus to Eriugena. An Investigation of the Prehistory and Evolution of the Pseudo-Dionysian Tradition*, Leiden 1978.
- R. Chlup, *Proklos*, Praha 2009.
- E. von Ivánka, *Plato christianus*, Praha 2003, str. 239-306.
- F. Karfík, *Dionysios Areopagités: Křesťanské přetvoření antického novoplatonismu*, in: *Orthodox revue* 4-5 (2001), str. 22-37.
- L. Karfíková, *Hierarchické universum Dionysia Areopagity*, in: táž, *Studie z patristiky a scholastiky*, Praha 1997, str. 109-125.
- L. Karfíková, „Starý dnů“. Bůh jako čas podle Dionysiových „Božských jmen“ 10,2-3, in: táž, *Ideje a slova. Studie k Augustinovi, Plótínovi, Abélardovi, Dionysiu Areopagitovi a Anselmovi, Oikúmené* Praha 2010, str. 113-135
- K. Kremer, *Die neuplatonische Seinsphilosophie und ihre Wirkung auf Thomas von Aquin*, Leiden 1971², str. 201-348.

- P. A. Meijer, *Participation in Henads and Monads in Proclus' Theologia Platonica III, CHS. 1-6*, in: *On Proclus and his Influence in Medieval Philosophy*, vyd. E. P. Bos – P. A. Meijer, Leiden 1982, str. 65-87.
- V. Němec, *Bezejmenná – mnohojmenná thearchie. Theologie božských jmen a její metafyzické předpoklady podle Dionysia Areopagity*, in: *Reflexe* 37 (2009), str. 3–29.
- L. M. de Rijk, *Causality and Participation*, in: E. P. Bos – P. A. Meijer (vyd.), *On Proclus and his Influence in Medieval Philosophy*, Leiden 1982, str. 1-34.
- Ch. Schäfer, *The Philosophy of Dionysius the Areopagite*, Leiden – Boston 2006.
- S. K. Wear – J. Dillon, *Dionysius the Areopagite and the Neoplatonist Tradition. Despoiling the Hellenes*, Aldershot 2007.